

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമാസമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ഷട്ഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

|| ഷട്ഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ||

രാജാർഥം കൗസൽയായാ വിലാപസ്തൂതകർത്യകം കൈകേയ്യാ
ഭർത്തനം മന്ത്രിഭീ രാജുഃ ശവസ്യ തൈലപൂർണേ കടാഹേ
സ്ഥാപനം വിലാപോദ്യോധ്യാപൂർയ്യാഃ ശ്രീഹീനതാ പുരവാസിനാം
ശോകശ്ച

തമഗ്നിമീവ സംശാന്ത -
മംബുഹീനമിവാർണവം |
ഗതപ്രഭമിവാദിത്യം
സ്വർഗസ്ഥം പ്രേക്ഷ്യ ഭൂമിപം || 2.66.1 ||

കൗസൽയാ ബാഷ്പപൂർണാക്ഷീ
വിവിധം ശോകകർശിതാ |
ഉപഗൃഹ്യ ശിരോ രാജുഃ
കൈകേയീം പ്രത്യഭാഷത || 2.66.2 ||

സകാമാ ഭവ കൈകേയീ
ഭൂഷ്ഠ്യ രാജ്യമകണ്ടകം |
ത്യക്ത്യാ രാജാനമേകാഗ്രാ
ന്യശംസേ ദുഷ്ടചാരിണി || 2.66.3 ||

വിഹായ മാം ഗതോ രാമോ
ഭർതാ ച സ്വർഗതോ മമ |

വിപഥേ സാർഥഹീനേവ
നാഹം ജീവിതുമുത്സഹേ || 2.66.4 ||

ഭർതാരം തു പരിത്യജ്യ
കാ സ്ത്രീ ദൈവതമാത്മനഃ |
ഇച്ഛേജ്ജീവിതുമന്യത്ര
കൈകേയാസ്സ്യക്തധർമണഃ || 2.66.5 ||

ന ലുബ്ധോ ബുധ്യതേ ദോഷാൻ
കിമ്പാകമിവ ഭക്ഷയൻ |
കുബ്ജാനിമിത്തം കൈകേയാ
രാഘവാണാം കുലം ഹതം || 2.66.6 ||

അനിയോഗേ നിയുക്തേന
രാജ്ഞാ രാമം വിവാസിതം |
സഭാർയം ജനകഃ ശ്രുത്വാ
പരിതപ്സ്യത്യഹം യഥാ || 2.66.7 ||

സ മാമനാഥാ വിധവാം
നാദ്യ ജാനാതി ധാർമികഃ |
രാമഃ കമലപത്രാക്ഷോ
ജീവന്നാശമിതോ ഗതഃ || 2.66.8 ||

വിദേഹരാജസ്യ സുതാ
തഥാ ചാരുതപസിനീ |
ദുഃഖസ്യാനുചിതാ ദുഃഖം
വനേ പര്യുദ്വിജ്ജിഷ്യതി || 2.66.9 ||

നദതാം ഭീമഘോഷാണാം
നിശാസു മൃഗപക്ഷിണാം |

നിശ്ചയാനാ സന്ത്രസ്താ
രാഘവം സംശ്രയിഷ്യതി || 2.66.10 ||

വൃദ്ധശൈവാൽപപുത്രശ്ച
വൈദേഹീമനുചിന്തയൻ |
സോഽപി ശോകസമാവിഷ്ടോ
നൂനം ത്യക്ഷ്യതി ജീവിതം || 2.66.11 ||

സാഹമദ്വൈദ്യ ദിഷ്ടാന്തം
ഗമിഷ്യാമി പതിവ്രതാ |
ഇദം ശരീരമാലിംഗ്യ
പ്രവേക്ഷ്യാമി ഹുതാശനം || 2.66.12 ||

താം തതഃ സമ്പരിഷ്യാജ്യ
വിലപന്തീം തപസ്വിനീം |
വ്യപനിൻയുഃ സുദുഃഖാർതാം
കൗസൽയാം വ്യാവഹാരികാഃ || 2.66.13 ||

തൈലദ്രോൺയാം തദാമാത്യാഃ
സംവേശ്യ ജഗതീപതിം |
രാജ്ഞഃ സർവാൺയഥാദിഷ്ടാ -
ശ്ചക്രൂഃ കർമാൺയനന്തരം || 2.66.14 ||

ന തു സങ്കാലനം രാജ്ഞാ
വിനാ പുത്രേണ മന്ത്രിണഃ |
സർവജ്ഞാഃ കർതുമീഷുന്യേ
തതോ രക്ഷന്തി ഭൂമിപം || 2.66.15 ||

തൈലദ്രോൺയാം ശായിതം തം
സചിവൈസ്തു നരാധിപം |

ഹാ മൃതോഽയമിതി ഇണാത്യാ
സ്ത്രീയസ്താഃ പര്യദേവയൻ || 2.66.16 ||

ബാഹുനുച്ഛിത്യ കൃപണാ
നേത്രപ്രസ്രവണൈർമുഖൈഃ |
രുദന്ത്യഃ ശോകസന്തപ്താഃ
കൃപണം പര്യദേവയൻ || 2.66.17 ||

ഹാ മഹാരാജ രാമേണ
സന്തതം പ്രിയവാദിനാ |
വിഹീനാഃ സത്യസന്ധേന
കിമർഥം വിജഹാസി നഃ || 2.66.18 ||

കൈകേയാ ദുഷ്ടദാവായാ
രാഘവേണ വിവർജ്ജിതാഃ |
കഥം സപത്യാ വത്സ്യാമഃ
സമീപേ വിധവാ വയം || 2.66.19 ||

സ ഹി നാമഃ സ ചാസ്താകം
തവ ച പ്രദുരാത്മവാൻ |
വനം രാമോ ഗതഃ ശ്രീമാൻ
വിഹായ നൃപതിശ്രീയം || 2.66.20 ||

ത്വയാ തേന ച വീരേണ
വിനാ വ്യസനമോഹിതാഃ |
കഥം വയം നിവത്സ്യാമഃ
കൈകേയാ ച വിദുഷിതാഃ || 2.66.21 ||

യയാ ച രാജാ രാമശ്ച
ലക്ഷ്മണശ്ച മഹാബലഃ |

സീതയാ സഹ സന്ത്യക്താഃ
സാ കമൻയം ന ഹാസ്യതി || 2.66.22 ||

താ ബാഷ്പേണ ച സംവീതാഃ
ശോകേന വിപുലേന ച |
വ്യചേഷ്ഠന്ത നിരാനന്ദാ
രാഘവസ്യ വരസ്ത്രീയഃ || 2.66.23 ||

നിശാ നക്ഷത്രഹീനേവ
സ്ത്രീവ ഭർതൃവിവർജ്ജിതാ |
പുരീ നാരാജതായോധ്യാ
ഹീനാ രാജ്ഞാ മഹാത്മനാ || 2.66.24 ||

ബാഷ്പപർയാകുലജനാ
ഹാഹാഭൂതകുലാംഗനാ |
ശൂന്യചത്വരവേശ്ഠാന്താ
ന ബഭ്രാജ യഥാപുരം || 2.66.25 ||

ഗതേ തു ശോകാത് ത്രിദിവം നരാധിപേ
മഹീതലസ്ഥാസു നൃപാംഗനാസു ച |
നിവൃത്തചാരഃ സഹസാ ഗതോ രവിഃ
പ്രവൃത്തചാരാ രജനീ ഹൃപസ്ഥിതാ || 2.66.26 ||

ഋതേ തു പുത്രാദ് ദഹനം മഹീപതേ -
ർനാരോചയംസ്തേ സുഹൃദഃ സമാഗതാഃ |
ഇതീവ തസ്മിൻ ശയനേ ന്യവേശയൻ
വിചിന്ത്യ രാജാനമചിന്ത്യദർശനം || 2.66.27 ||

ഗതപ്രഭാ ദ്യൗരിവ ഭാസ്കരം വിനാ
വ്യപേതനക്ഷത്രഗണേവ ശർവരീ |

പുരീ ബഭാസേ രഹിതാ മഹാത്മനാ
കന്ദാസ്രകന്ദാകുലമാർഗചത്വരാ || 2.66.28 ||

നരാശ്ച നാർയശ്ച സമേത്യ സംഘശോ
വിഗർഹമാണാ ഭരതസ്യ മാതരം |
തദാ നഗർയാം നരദേവസക്ഷ്യേ
ബഭൂവുരാർതാ ന ച ശർമ ലേഭിരേ || 2.66.29 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
അയോധ്യാകാണ്ഡേ ഷട്ഷഷ്ടിതമഃ സർഗഃ ||